

ÉRTESÍTŐ

a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2011. április
XXIX. évfolyam, 3. szám

Kedves Tagtársaink!

Áprilisban ünnepeljük Ybl Miklós születésnapját. Az ő tiszteletére rendezett kiállításunkon Budapest ma is álló Ybl-építményeiről kínálunk az egyesület fotósai által készített felvételeket. Ybltől kaptuk örökségül, hogy Budapestet világvárosnak lássuk, gyönyörködünk szépségében és ápoljuk méltóságát. Ezt a szellemiséget viszi tovább a Budapesti Városvédő Egyesület azzal, hogy olyan programokat rendez, amelyek a város egy-egy különleges értékére hívják fel a figyelmet. Május elején egy újabb "felfedezésre" hívjuk tagtársainkat: kiállítást és könyvet mutatunk be a középkori pesti városfal történetéről, továbbéléséről és ma is látható nyomairól. A programok mellett természetesen szép tavaszt és kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk minden olvasónknak!

Götz Eszter

KEDVES TAGTÁRSAINK!

Kérjük, hogy **adójuk 1%-ának felajánlásával** támogassák a Budapesti Városvédő Egyesületet és buzdítsák erre ismerőseiket is! Az 1%-ból eredő bevétel nagyban hozzájárul egyesületünk működéséhez és programjaink megvalósításához. Köszönjük!

BVE titkárság

KIÁLLÍTÁSAINK

Április 22-ig látogatható

Ybl Miklós öröksége

című kiállításunk a BVE Podmaniczky-termében

(Bp. V. Kossuth Lajos u. 14-16.).

H: 10-17:30, K-Cs: 10-16:30, P: 10-13 óráig

EPRESKERTI ESTÉK – 2011 Húsvét

Szeretettel várunk minden érdeklődőt

április 29-én, pénteken 17 órakor

az Epreskerti Barokk Kálváriánál

(megközelíthető a VI. ker., Szondy u. 71. felől
vagy az Egyetem Kmetty u. 26. szám alatti kapujától)

Egy jezsuita teazedő mindennapjai:

Koronkai Zoltán SJ fotói Tőkés György SJ Sri Lanka-i missziójáról

című kiállításunk megnyitójára.

Megnyitja: **Simonffy Márta, Terézváros alpolgármestere**

Látogatható: május közepéig

PROGRAMAJÁNLÓ

VETÍTETTKÉPES ELŐADÁS

Szeretettel várunk minden érdeklődőt

április 7-én, csütörtökön 16:30 órakor

egyesületünk vetítőtermében (V. ker., Kossuth Lajos u. 14-16.)

Óváry Gábor:

A századforduló bérpalotái című előadására.

Az előadás során ismertetésre kerül Óváry Arthur pesterzsébeti építész egy-egy bérpalotája, az 1912-ben épült Szent László Társaság többfunkciós épülete (Budapest, XIII. Szent László utca 26.), valamint az 1914-ben felépített, Budapest, VII. Damjanich utca 18. szám alatti gróf Bissingen-Nippenburg Ernő által megrendelt öt emeletes bérpalota. Az előadás az épületek részletes bemutatása mellett kitér az épületek műszaki megoldásaira, építészeti stílusaira és az épületek jelenlegi állapotára.

VETÍTETTKÉPES ELŐADÁS

Szeretettel várunk minden érdeklődőt

április 21-én, csütörtökön 17 órára egyesületünk székhelyére, ahol

A gótika csúcsa és hanyatlása

címmel tart vetítettképes előadást *Kálmán Alajos* akadémikus.

KISS IMRE KÁROLY ZENÉS, VETÍTETTKÉPES ELŐADÁSAI:

Április 14-én, csütörtökön 15 órakor *Zenés barangolások – Dél-Erdély*, a Józsefvárosi Galériában (VIII. ker. József krt. 70.);

Május 3-án, kedden 10:30 órakor *Zenés barangolás a Felvidéken (Nyugat-Szlovákia)*, a Budavári Művelődési Házban (I. ker. Bem rakpart 6.);

Meghívó a XXII. kerületbe

Budafok-Tétény (Budapest XXII. kerület) civil szervezetei **2011. április 9-én**, szombaton 10:00-14:00 óra között tartják a hagyományos Civil Szervezetek Napja rendezvényüket a Budafok-Tétény Általános Ipartestület székházában (1221 Budapest, Mária Terézia u. 60.) A rendezvényen szokásának megfelelően, a Budapesti Városvédő Egyesület Promontor-Tétény munkacsoportja is részt vesz. A rendezvény központi témája: 2011. az Európai Önkéntesség Éve. A rendezvény keretében alkalom adódik a különböző helyi civil szerveződéseknek a bemutatkozásra, az egymással és a kerület polgáraival való ismerkedésre, aktualitásaik, anyagaik, dokumentumaik, kiadványaik bemutatására és az egymás közötti eszmecserére. Egyidejűleg két, konzultációval egybekötött kiselőadás is elhangzik a hazai civil szervezetek mai helyzetéről, szerepéről és perspektíváiról. A rendezvény nyitott, arra minden érdeklődőt és más kerületek civil szervezeteinek képviselőit is szeretettel várjuk!

A hagyományoknak megfelelően április végén lesz a **Klauzál Napok Tétényben** 2011. évi rendezvénye. Az idei év központi témája – halálának 125. évfordulójára emlékezve – *Korizmic László alakja, élete és munkássága, Klauzál Gáborral való kapcsolata* lesz. A rendezvény **2011. április 29-én, pénteken 13 órakor**, a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben, Korizmic László síremlékének (37/1-1-8) megkoszorúzásával kezdődik, majd ezt követően a Baross Gábor telepi általános iskolában a helyi iskolai diákcsoportok vetélkedője

kerül megrendezésre a reformkor, Klauzál, Korizmics és kortársaik munkásságáról, helytörténeti kapcsolódásairól.

A rendezvény központi eseménye **2011. április 30-án, szombaton 15 órakor** kezdődik a Nagytétényi Kastélymúzeum dísztermében, ahol Demeter Zsófia és Csoma Zsigmond tart vetített képes előadást Korizmics László életéről, munkásságáról, különös tekintettel a hazai kertészet, gyümölcstermesztés és a borászat területén betöltött szerepéről. A rendezvényről részletes tájékoztató olvasható a www.klauzal.hu honlapon. A programsorozat nyitott, arra minden érdeklődőt szeretettel vár a rendező Klauzál Gábor Társaság!

Egyidejűleg felhívom az érdeklődők figyelmét, hogy a Klauzál Gábor Társaság hasonló kiadásban – jegyzetekkel és kis-szótárral kiegészítve – megjelentette *Korizmics László: Levelek a szőlőből* című kötetét, melyben a szerző a hazai szőlőgazdaság aktuális szakmai kérdéseit és annak megújítására vonatkozó elképzeléseit fejtette ki. Az eredeti levelek a Borászati Füzetek című szaklapban jelentek meg 1871-ben. A kötet a 20 levelet egybefűzve tartalmazza. Igazi, ma már csak egyes kutatóhelyeken hozzáférhető kultúrkinccs került most az olvasóközönség elé. A kötet kis példányszámú, kereskedelmi forgalomba nem került, a rendezvény alkalmával viszont a kastélyban kapható lesz!

A Zuglói Helytörténeti Műhely (XIV. Uzsoki utca 57., tetőtér) programajánlója:

2011. április 8-án, pénteken 18 órakor: *A Városliget intézményei V. – Bemutatkozik a Mezőgazdasági Múzeum* címmel tart képes helytörténeti előadást *Bálint Ágnes* kommunikációs munkatárs. A belépés díjtalan!

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központ programajánlója:

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központ helytörténeti klubjában **április 12-én, kedden 17 órakor** *D. Udvary Ildikó: Kadarkuti Richárd művészete* címmel tart előadást. A találkozó helye a Vízvári László Terem, Csili „B” épület, Budapest, XX., Baross u. 55.

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája (XX. Kossuth L. u. 39.) programajánlója:

Március 9. - április 17.: Kirják Miklós festőművész *Versképek* című kiállítása

Május 5. - június 5.: 42. Tavasz Tárlat

CSOPORTÜLÉSEK, PROGRAMOK

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

Fotós csoport: minden hónap **első keddjén 16 órától**

Panteon csoport: minden hónap **második szerdáján 16:30 -tól**

Közlekedési csoport: minden **szerdán 17 órától**

Várostarténeti csoport: **április 5-én, kedden 16:45 órakor** *Millisits Máté* tart vetítettképes előadást *Öntöttvas felhasználása Ybl Miklós budapesti épületeinél* címmel a BVE Nagytárgyalójában. Az előadás előtt megemlékezünk a csoport első vezetőjéről, dr. György Lajosnéról, halálának első évfordulóján (+2010. április 6.).

Templomtörténeti csoport: következő összejövetelüket májusban tartják majd az egyesület Nagytárgyalójában.

Környezetvédelmi csoport: a márciusban betegség miatt elmaradt előadást pótolják **április 11-én, hétfőn 16 órakor:** *A Környezetvédelmi Civil Műhely 2011-es tervei* címmel *Arlett Annamária*, a Műhely vezetője tart előadást egyesületünk Nagytárgyalójában.

Csendvédelmi Bizottság: következő ülésüket **április 20-án, szerdán 16 órakor** tartják a BVE székhelyén, melynek témája a $2^{\left(\frac{SPL-40}{10}\right)}$ titkai.

Zengő Örökség csoport: következő előadásukat májusban tartják majd *Hősök tiszteletére öntött harangok Budapesten és Pest megyében* címmel

Festészettörténeti Csoport: **április 16-án, szombaton** részt veszünk az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány szervezésében a Magyar Nemzeti Galériában zajló *Egyházi tárlatvezetések Munkácsy Krisztus trilógiájánál* tárlatvezetés sorozat záróalkalmán. Tárlatvezető: *Dr. Szabó István* a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke; *Gryllus Dániel* Kossuth-díjas zeneszerző, zenész. Helyszín: Magyar Nemzeti Galéria A. épület (I. ker., Szent György tér 2.) Kezdesi időpont: 15 óra. **A belépés a kiállításra váltott belépőjegy birtokában biztosított!**

Szónyi István Képzőművészeti Kör: minden **hétfőn 15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait a BVE Podmaniczky-termében, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket. Vezető tanár: *Ferenczi Tiborné* festőművész, művészettörténész.

I. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésüket **április 27-én, szerda 14 órakor** tartják a Budavári Művelődési Házban (I. ker. Bem rkp. 6.) tartják.

II. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésüket **április 21-én, csütörtökön 15 órakor** tartják az egyesület székhelyén.

III. kerületi városvédő csoport: az áprilisi csoportülést Óbudán, a Textilmúzeumban tartják **április 20-án szerdán 16:30 órakor**. Találkozás a múzeumban (III. ker. Lajos u. 136.). **Április 16-án, szombaton** a Műemléki világnapon növényeket ültetünk a Textilmúzeum udvarára. Minden segítő szándékot örömmel látunk, találkozó a Múzeum udvarán **délelőtt 10 órakor**.

Terézvárosi csoport: **április 9-én, szombaton 11 órai kezdettel** egy egész napos program keretében – a 100 éves házak ünnepe sorozat részeként – bemutatkozik a Schiffer-villa (VI. ker. Munkácsy M. u. 19/b.). A programban szerepel többek közt a Vám- és Pénzügyőrség Zenekarának fellépése és *Roszinszky Bella* előadása az épület és tulajdonosai történetéről. Minden érdeklődőt szeretettel várnak!

Április 16-án, szombaton ismét sétálhatnak „Keresztül-kasul Terézvároson” *Roszinszky Bellával*. Az Eötvös10-zel közösen szervezett séta címe: Barangolás a Köröndtől a Hősök teréig. Találkozás: 10 órakor a VI. ker. Kodály köröndön, a Zrínyi szobornál.

Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub: következő összejövetelüket májusban tartják majd, amikor várhatóan a Wekerle-telepre látogatnak el.

Kőbányai csoport: legközelebbi összejövetelét **április 21-én, csütörtökön 17 és 19 óra között** tartja a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény épületében (X. ker. Budapest, Halom u. 37/b). Minden érdeklődőt szeretettel várunk *Klebensberg Kunó kultuszminiszter*ről szóló DVD-vetítés II. részére. Ugyanitt a helytörténeti kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14-ig, csütörtök 14-18 óráig.

XII. kerületi csoport: legközelebbi összejövetelüket **április 22-én, pénteken 16 órakor** tartják új helyen, a **Hegyvidék Galériában** (XII. ker., Városmajor u. 16.).

XIII. kerületi Városvédő Csoport: kivételesen (az április 19-i időpont helyett) **április 10-én, vasárnap 14 órakor** a „budapesti 100 éves házak születésnapja” alkalmából a XIII. ker. Kárpát u. 7. alatti házat tekintjük meg. Vezető: Seressné Döller Márta, helytörténész. Találkozás a ház előtt.

Rákospalotai munkacsoport: csatlakoznak a Környezetvédelmi csoport programjához: **április 11-én, hétfőn 16 órakor:** *A Környezetvédelmi Civil Műhely 2011-es tervei* címmel *Arlett Annamária*, a Műhely vezetője tart előadást egyesületünk Nagytárgyalójában.

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: **április 16-án, szombaton 14 órától** temetői séta a Pesterzsébeti temetőben (1201 Budapest, Temető sor) *Czúni Imre* tagtársunk idegenvezetésével. Találkozó: a temető bejáratánál, a pesterzsébeti városvédők által elhelyezett táblánál. (Esőnap: április 30.)

Promontor-Tétény munkacsoport: **április 18-án, hétfőn 17 órakor** tartjuk soron következő havi összejövetelünket a Klauzál Gábor Művelődési Központban (XXII. Nagytétényi út 31-33.), melynek keretében *A budafoki polgárság és a helyi egyházak szerepe a második világháború*

idején címmel *Garbóci László* tagtársunk tart előadást a legutóbbi helytörténeti kutatások eredményeit is bemutatva ebben a témában. A rendezvény nyitott, arra minden érdeklődőt várunk!

Soroksári Grassalkovich Kör: április 14-én és 28-án, csütörtökön 17 órakor tartják következő összejöveteleiket a Községi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Aranytíz Helytörténeti Klub: április 21-én, csütörtökön 16 órakor A Kincses Belváros Kalendárium kiadványai. Helytörténeti jelentőségét méltatja *Vízy László*, a 2012. évi Kalendárium tervéről tájékoztatást ad *Kacskovics Fruzsina* építészmérnök, a kiadvány szerkesztője. Az előadás helye az Aranytíz (V. ker., Arany János u. 10.)

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest – Rákoshegy, Hunyadi u. 50.)
Programjaik olvashatók a www.bartokzenehaz.hu honlapon!

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

Könyvújdonság!

A *Budapest* folyóirat *Budapest könyvek* sorozatának 2011-es tagjaként megjelent a **Jókai Mór: Budapestnek emlékül** című kiadvány. Megvásárolható egyesületünkben 2500,- Ft-os áron.

Zöld felajánlás tagtársaink részére

Városvédőknek, gyermekintézményeknek az elmúlt években örömmel ajándékoztunk lombos- és fenyőfa csemetékét. A magonc utánpótlás gazdagon kikelt, ideje lenne szétültetni, hogy jól fejlődhessenek. Jelentkezés, egyeztetés Herczeg Gézánál: 06 30 454 2665.

Herczeg Géza és Pesti László

A Pesterzsébeti csoport közleménye

Tájékoztatjuk a tagságot arról, hogy *Árki Sándorné Kápolnási Magdolna* 2011. március 1-től lemondott a tisztségéről, de a továbbiakban is részt vesz a tevékenységünkben, mint örökös tiszteletbeli csoportvezető. A csoportvezetés feladatát egy fiatalabb generáció képviselőjének, *Molnár Évának* adta át. Árki Sándorné Kápolnási Magdolna példát mutatott a civil elkötelezettségből és cselekvésből. Ezúton is megköszönjük hét évnyi áldozatkész, lelkiismeretes munkáját.

Vezetőség

A Környezetvédelmi Csoport hírei

2011 az Önkéntesség Európai Éve

Az önkéntesség kiemelt szerepet kap 2011-ben. Az Európai Bizottság 2009 júniusában tett javaslata és az Európai Tanács 2009 novemberében hozott határozata alapján 2011 az Önkéntesség Európai Éve lett. A dátum szimbolikus jelentőséggel bír, hiszen tíz év telt el azóta, hogy az ENSZ a nemzetközi önkéntesség évének nyilvánította a 2001-es évet. A program elindításával azt remélik, hogy az növelni fogja az önkéntesség népszerűségét, segít jobban tudatosítani az abban rejlő társadalmi értékeket, növelni fogja az állampolgári részvételt, és nem mellékesen segíthet a gazdasági válság leküzdésében is.

Mit is értünk az önkéntesség alatt? Az önkéntes olyan személy, aki saját akaratából egy közösség számára végez valamilyen hasznos tevékenységet, melyért cserébe nem vár anyagi ellenszolgáltatást. Olyan tevékenység, melyet egyénileg vagy csoportosan, rendszeresen vagy alkalmanként, belföldön vagy külföldön a közös jó érdekében személyes akaratból végeznek anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Az önkéntes nem elsősorban saját családjának segít, munkálkodása hozzáadott értéként jelenik meg a fogadó szervezet

életében, segít környezetünk és közösségünk jobbá tételében.

Mire jó? Sokan hiszik, hogy az önkéntesség a középkorú, unatkozó háziasszonyok tevékenysége. Az önkéntesség a kutatások és a nemzetközi tapasztalatok szerint azonban sokkal szélesebb korosztályokat és társadalmi rétegeket érinthet. A gyerekek szocializációja, oktatása, nevelése során például fontos cél, hogy később közösségük aktív tagjaivá legyenek. A fiatalok, pályakezdők szempontjából előnyös, ha első munkahelyi gyakorlatukat segítő környezetben végzik, ahol a felelősséget még mások viselik helyettük. A fiatalok körében növekvő tartós munkanélküliség tendenciáit figyelembe véve még nagyobb a társadalmi felelősség: sokan karrierjük első állomásaként passzivitásba kényszerülnek. Különösen fontos a nők munkaerőpiacra való vissza- és bekerülésének elősegítése. A nyugdíjas önkéntesek számára a magány, a passzivitás, a betegségekbe menekülés és az elszegényedés elkerülésének lehetősége jelenthet vonzást. Emellett egyre több piaci szervezet figyel fel arra, hogy szakembereinek önkéntes munkára való ösztönzése elősegíti az alkalmazottak kreativitásának, munkakedvének növekedését, felfogható az alkalmazottak sokoldalúvá tételének egyik állomásaként, javítja a cég közösségen belüli reputációját, növeli a vállalaton belüli munkamorált. Egyre több magánszemély érzi úgy, hogy személyiségét fejlesztheti, új kapcsolatokat építhet ki az önkéntes tevékenységek révén, s mindeközben segíthet a rászorulókon is.

Hazánkban működik egy Önkéntes Központ Alapítvány, melynek legutóbbi, 2004-es felmérése szerint a magyar lakosság 40 százaléka (mintegy 3,5 millió fő) kapcsolódott be valamilyen önkéntes tevékenységbe. A legtöbbet a lakóhelyi, települési segítségnyújtás, hivatalos ügyek intézése, illetve a szociális, egészségügyi, művelődési területen tevékenykedő szervezetek segítése területén végezték, ugyanakkor legszívesebben a gyermekek számára nyújtanak támogatást, de magas a fogyatékosokat támogató, illetve az idős emberek számára végzett önkéntes tevékenység is. Az elmúlt évek adatai azt mutatják, hogy folyamatosan nő hazánkban az önkéntességbe bekapcsolódók száma. A pozitív változások ellenére azonban az önkéntesség társadalmi ismertsége és elismertsége még mindig alacsony, sokan nincsenek tisztában annak valódi fogalmával, jelentésével, bizonyos társadalmi csoportok számára negatív jelentéstartalommal bír.

Az Önkéntes Központ Alapítvány, hogy legalább egy évben egyszer ráirányítsa a társadalom figyelmét az önkéntesek tevékenységére, 2009-ben létrehozta az *Önkéntességért Díjat*, mely az alábbi 3 kategóriában minden évben kiosztásra kerül:

az év önkéntese (magánszemély)

az év önkéntes programja (állami és önkormányzati fenntartású intézményeknek/ civil szervezeteknek)

az év vállalati önkéntes programja (cégeknek).

2010-ben az Év Önkéntese: *Thuránszky Adrienn*, a Magyar Hospice Alapítvány önkéntese lett, aki önkéntes segítőként másfél évtizede tagja a Hospice Team-nek, az otthoni ápolásban és a kórházi munkában egyaránt részt vesz. Az Év Önkéntes Programja: *Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány* Az Alapítvány hitvallása: a gyermekeket meg kell hallgatni, a felnőtteket pedig segíteni kell abban, hogy erre képesek legyenek. Az Év Vállalati Önkéntes Programja: *E-ON Hungária Zrt.* Olyan multinacionális vállalat, amely többféleképpen támogatja, segíti a munkavállalók önkéntes tevékenységét. Nekünk is van egy díjunk, melyet a Hungaria Nostra, a Város-és Faluvédők Szövetségének kuratóriuma döntése alapján – elnöke Ráday Mihály – 1982 óta osztanak ki évente az épített örökség védelmében végzett munkáért, ez a Podmaniczky-díj.

Egyesületünk tagjai immár 28 éve végzik önkéntes tevékenységüket. Hol sikeresen, hol falakba, értetlenségbe ütközve, eredménytelenül; de nem adjuk fel, mert nem adhatjuk fel. A közösség, ahol élünk számít a véleményünkre, a tanácsainkra és arra, hogy képviseljük hivatalos fórumokon a környezetünk védelmét. Remélem, hogy az Önkéntesség Európai Évében több figyelmet, megbecsülést kap tevékenységünk, és a hivatalos fórumokkal gyakorlati eredményeket hozó együttműködést. Kívánok a további munkához mindenkinek jó egészséget és türelmet!

Vándor Éva

Jeles évfordulók

Ybl Miklósnak, a 19. században élt legnagyobb építészünknek áprilisban ünnepeljük születésnapját (Székesfehérvár 1814. ápr. 6. – 1891. jan. 22. Budapest). Apját is Ybl Miklósnak hívták (1780-1861), aki kereskedő, Fehérvár megbecsült polgára, és a Nemes Kalmári Társaság fő céhmestere volt. A család az ausztriai Klosterneuburgból került hazánkba. Nevük 1714-ben fordul elő a Székesfehérváron. Édesanyja Eiman Anna. 1825-től a bécsi Császári és Királyi Polytechnikai Intézetben tanult, ahol rajzból és mennyiségtanból volt kitűnő. (A magyar eklektika építészei többnyire Bécsben tanultak.) 1831-től a klasszicista pesti építésznél, Pollack Mihálynál, 1836-tól Koch Henrik irodájában dolgozott. 1840-ben

Münchenben beiratkozott a Királyi Művészeti Akadémiára. 1841-ben Itáliában tett tanulmányutat, nagy hatással voltak rá Palladio, Bramante munkái, az olasz városok. Tanulmányúttjai során bejárta a Szárd királyságot, Poroszországot, Szász- és Franciaországba is eljutott. Utána Pestre jött, és a „Tekintetes Építész Céh”-hez építómesteri kérelmet nyújtott be. 1843-ban Szepesi Ferenc tanácsnok aláírásával kőműves mesterré jelölték, de hivatalosan építómesterként csak 1863-ban (!) jegyezték be. 1841-ben Pollack fiával, Ágostonnal társult, és a Dorottya utcában nyitottak irodát. Közös munkájuk volt az ikervári Batthyány-kastély újjáépítése. 1845-ban Károlyi István főúri család főtí birtokán uradalmi építész, a kastély átépítésére és templom tervezésére kap megbízást. A főtí tájat ez a korai romantikus ízlésben elkészült templom uralja. Fóton 1851-ben megnősült, feleségül vette a grazi Lafite Ida nevelőnőt. 1864-ben megszületett fia, Félix.

Első jelentősebb pesti munkája, az Unger családnak a Múzeum krt. 7. alatt épült romantikus átjáróház, a belső udvart még ma is fakocka burkolja. (Az épület felújítása sürgős lenne.) Eddig főleg romantikus stílusban alkotott, de egyre inkább a neoreneszánsz felé fordult. 1865-ben megkezdte a Bródy Sándor u. 8. alatti Képviselőház (ma Olasz Intézet) építését. 800 emberrel dolgozott, így az épület néhány hónap alatt elkészült. Ezzel nyerte el a Ferenc József-rend lovagkeresztjét. Az általa tervezett Bakáts téri plébániatemplom anyagi okok miatt hosszú évekig épült, csak 1875-ben sikerült felszentelni. 1870-ben hozzáfogott a Fővámház tervezéséhez. Itt teljesebben ki az érett reneszánsz; az arányok, a tagozatok, a párkányzatok, a tömegek és nyílások egyensúlya. Különleges megoldásként a Dunáról az árukkal kis hajókon be lehetett jutni az épületbe. A vámház sok kritikát kapott, de Ney Béla miniszteri főmérnök „korszakot jelző”-nek nevezte. Ez volt a város első, legnagyobb irodaháza.

1873-ban az Operaházra kiírt pályázaton első helyet nyert. A munkálatok a valamikori Herminaplatzon 1875-től 1884-ig tartottak. A gyönyörű Dalszínház, ahogy nevezték akkoriban, vetekedett a bécsi és párizsi Operával. Ez a palota Ybl-nek a legkiemelkedőbb alkotása, életművének koronája. Mesteri alkotás, a külső és belső tökéletes összhangjával, a felületek részletgazdagságával, a régi olasz építómester Sansovino palotáinak jellegzetességeivel. Pompás lépcsőházával és Lotz Károly freskóival, kitűnő akusztikájával, a kor legmodernebb technikai megoldásaival világszerte elismerték. Podmaniczky Frigyes volt az intendáns, aki ahhoz is ragaszkodott, hogy magyar iparosokat és művészeket foglalkoztassanak. Az Andrassy út (Sugár út) neoreneszánsz stílusának meghatározásában is nagy szerepe volt, ahol a kor legjobb építészei számos palotát és bérházat emeltek. Az útvonal rendezési tervét Lechner Lajos készítette. Az Akadémia épületét a Roosevelt téren (Kirakódó tér), August Stüler berlini építész tervezte neoreneszánsz stílusban, de a kivitelezési munkákat már Szkalnitzky és Ybl vezette. A Bajcsy-Zsilinszky út 17. alatt (régi Országút) a Balassa János orvosprofesszor nagyméretű házát még romantikus jegyekkel tervezte. A budai Duna part lezárásaként a Várkert kialakítását külföldi kastélyok függőkertjeinek mintájára hozta létre 1875-82. között. A gazdag díszítésű árkádsorban műtermek is létesültek.

1885-ban a szakmában elsőként, a főrendiház tagjává választották. A kiegyezéskor, Hild József 1867-es halála után megbízták a Szent István plébániatemplom építkezésének folytatásával. Neoreneszánsz stílusban átformálta a Bazilika klasszicista terveit. Halála miatt végül Kauser József (1848-1919) a neoreneszánsz kedvelője és avatott művelője fejezte be 1906-ra, a belső kialakításával együtt. Ő említi írásaiban, hogy Ybl nemcsak hírneves építész volt, de igen jó diplomata is, aki a finansziális terveket időnek előtte sosem árulta el. 1867-69-ben elkészült a Lánchíd Társulat Székháza, és a Pesti Hazai Takarékpénztár, a mai Ybl-palota, amiket nemrég felújítottak. Közben, 1883-91-ig a királyi palota krisztinavárosi szárnyát tervezte, ahol unokaöccsét Ybl Lajos építész (1855-1934) is maga mellé vette, aki több gyermekmenhely és kórház tervezője. A várbeli munkálatokat Hauszmann Alajos (1847-1926) folytatta. A keleti pompával épített Rác gőzfürdőt is ő tervezte. (1864-től 1870-ig épült, nemrég Dévényi Tamás és társai szinte korhűen felújították.)

Vidéken is számtalan kastélyt és gazdasági épületet emelt. A főurak egymásnak ajánlották a kiváló szakértelemmel dolgozó, megbízható Ybl mestert (Károlyiak füzérradványi, parásdasvári kastélyai, a Wenckheim család szabadkigyósi kastélya, a dobozi magtár, az Almássyak kétegyházi kastélya, a Szapáry és Zichy grófok kastélyai és másoké). Sokat foglalkoztatott, életében is elismert mester és sikeres közéleti személyiség volt. Az MTA mégsem választotta tagjai közé, ami nagyon bántotta. A szerény és önzetlen építómestert munkásai igen tisztelték becsületessége miatt.

Mesterségbeli tudásáról már a kezdetekben Pollack Mihály is elismerően adózott és a legkiválóbb ajánlólevelekkel bocsájtotta útjára. Ybl épületeinek jelentős része fennmaradt és ma is csodálattal tölti el a látogatókat. Gondolhatunk a Nemzeti Múzeum környékén a Palotanegyedre: a Festetics-, Károlyi Lajos-, Pálffy-, Degenfeld-paloták sorára vagy a Margitszigeten álló Nagyszállóra. Egyik legszebb épülete a budapesti Operaház, a korabeli európai építészet kimagasló alkotása. Legtöbb épületének kivitelezője Diescher József (1824-1890) és Wechseltmann Ignác (1828-1903) építómesterek. A történelem viharában elpusztult épületei

közül kiemelhetjük a Nemzeti Lovardát és a Kálvin téri Geist-házat, az e téren álló Pesti Hazai Takarékpénztár Egyesület Székházat (itt lakott családjával húsz évig a 3. emeleten, innét búcsúztatták halálakor), a budai Lipthay-palotát, a szigeti Margit fürdőt, a Budai Takarékpénztárat, a Duna partra néző Ganz házat, az alcsúti pálmaházat. Ő tervezte az Eötvös és Petőfi szobor talapzatát. A Nemzeti Múzeumnak bútorokat is tervezett, a budai rakpartra öntöttvas rácsot. Ő tervezte a négy alakos, szép Danubius-kutat, amely eredetileg a Kálvin téren volt felállítva és többszöri átfaragás után, ma az Erzsébet téren áll. Tagja volt a Képzőművészeti Tanácsnak, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának, a Fővárosi Közgyűlésnek, alapítója a Magyar Mérnök és Építész Egyletnek. Irodájában a kortárs építészek sora fordult meg, dolgozott nála Ney Béla, Máltás Hugó, Schmall Henrik, Schikedanz Albert, Schannen Ernő, Györgyi Géza, Medetz Lajos és mások. Közülük később sokan Hauszmann irodájába léptek át.

Ybl egész alakos ércszobrát, már halála után 5 évvel, közadakozásból Mayer Ede elkészítette, és a Várkertbazár előtt felállították. Széchenyi István nyughelyét, a nagycenki kegyúri templomot, valamint az ercsi Eötvös síremléket és a Fiumei-úti Sírkertben álló Ganz-mauzóleumot is ő tervezte. Ugyanitt Stróbl Alajos szobrászunk állított Ybl Miklósnak síremléket (34/I-I-es parcella).

1953-tól évenként osztanak ki Ybl Miklós-díjat a kiemelkedő építészek között. 2002-ben egy kisbolygót is róla neveztek el. Nem az építészet tette nagygyá Yblt, hanem Ő tette nagygyá a hazai építészetet, mondták róla. Ybl Miklós a romantika, a félköríves Rundbogenstil egyik legnagyobb alkotója. Mindmáig őt tekintjük hazánkban az építő művészet jelképének. Alkotói súlya évtizedekre meghatározta Budapest építészeti ízlését, írja Déry Attila és Merényi Ferenc. „Nemzetek előbb pusztulnak el, mint az épületek, de ha a nemzeti érzés erős, akkor nem”. Mondásai fennmaradtak, de életrajzi jellegű leírásokat nem készített. Életrajzát először a család másik ágából Ybl Ervin (1890-1965) művészettörténész adta ki. Az Ybl családi gyűjteménynek Székesfehérváron az Arany János u. 12-ben a Budenz-ház ad helyet. A BVE fotókiállítással emlékezik meg Ybl Miklós örökségéről.

Összeállította: *dr. Horváth Péterné*

UTAZÁSI AJÁNLATOK

KEN-EDI TRAVEL	1067 Budapest, Teréz krt. 3.; Nyitva: H-P 09:30-17:30	Eng.sz: U-001074.
Tel: 278-2156, 278-2157	www.keneditravel.hu	e-mail: info@keneditravel.hu

2011. tavaszi ajánlataink

76 OLDALAS, EGÉSZ ÉVI AJÁNLATUNKAT TARTALMAZÓ KATALÓGUSUNK IRODÁNKBAN KÉRHETŐ.

Ápr.9-10.	Bécs-Schönbrunn-Pozsony busz, idvez., szállás***, félpanzió	19.900,- Ft/fő
Ápr. 17.	Kiskőrös-Dömsöd busz, idegenvezetés, háromfogásos ebéd	4.790,- Ft/fő
Ápr. 23.	Bécs-Schönbrunn busz, idegenvezetés	5.490,- Ft/fő
Ápr. 23.	Eger-Szépasszonyvölgye busz, idegenvezetés, háromfogásos ebéd, bor	4.990,- Ft/fő
Ápr.30-máj.1.	Eszék-Harkány-Siklós-Pécs busz, idvez., wellness szállás***, félpanzió, élőzenés műsor	17.900,- Ft/fő
Máj. 8.	Szentendre-Zsámbék busz, idvez.	2.690,- Ft/fő
Máj. 8.	Mór-Várpalota busz, idvez., svédasztalos ebéd	4.290 Ft/fő
Máj. 8.	Eisenstadt-Fertőd busz, idvez.	4.990,- Ft/fő
Máj. 14.	Székesfehérvár-Várpalota busz, idvez., svédasztalos ebéd	4.490,- Ft/fő
Máj 14.	Pannonhalma-Győr busz, idvez., ebéd	4.990,- Ft/fő
Máj. 28.	Léva-Zselíz-Pilisszentlélek busz, idvez., ebéd	3.990,- Ft/fő

A BVE havonta megjelenő bulletinje

A programváltozás jogát partnereink és egyesületünk is fenntartja!

Telefon, fax: 321-1696	OTP 11705008-20092737-00000000	Adószám: 19729224-1-41
e-mail: budapesti@varosvedo.hu	honlap: www.varosvedo.hu	1053 Budapest, Kossuth L. u. 14-16.
Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András		A kiadásért felelős: Götz Eszter